

ธุรกิจเช่าซื้อทำสัญญายินยอม รับผิดอย่างลูกหนี้ ทำได้หรือไม่

พรเทพ ทวีภาคณ
นายกความ

ตามกฎหมายผู้ค้าประกันมิใช่เป็นลูกหนี้ชั้นต้น แต่เป็นเพียงบุคคลภายนอกที่ยอมตนต่อเจ้าหนี้ในการชำระหนี้แทนลูกหนี้ ซึ่งในทางปฏิบัติเจ้าหนี้มักอาศัยอำนาจต่อรองที่สูงกว่า กำหนดข้อตกลงที่ทำให้ผู้ค้าประกันต้องรับภาระหนักเกินสมควร จึงได้มีการปรับปรุงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยมีการเริ่มแนวคิดที่จะปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับผู้ค้าประกันตั้งแต่ พ.ศ.2554 และในเวลาต่อมาได้มีการแก้ไขในปี พ.ศ.2557 ได้มีการยกเลิกมาตรา 681 เดิม และกำหนดบทบัญญัติใหม่ ให้การค้าประกันเพื่อหนีอันสมบูรณ์ หรือหนีในโอกาสหรือหนี้ที่มีเงื่อนไข ต้องมีการระบุวัตถุประสงค์ ลักษณะของมูลหนี้ จำนวนเงินสูงสุด และระยะเวลาในการก่อหนี้ค้าประกัน เพื่อให้ผู้ค้าประกันได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับความรับผิดตามสัญญาการค้าประกันอย่างชัดเจน มิใช่การค้าประกันอย่างไม่มีขอบเขต และไม่อาจใช้สิทธิโต้แย้งได้ ดังเช่นกฎหมายเดิม นอกจากนี้ยังการวางหลักไว้ว่า ข้อตกลงให้ผู้ค้าประกันต้องรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วม รวมทั้งข้อตกลงที่แตกต่างไปจากกฎหมายหรือข้อตกลงใด ๆ ที่เป็นการเพิ่มภาระแก่ผู้ค้าประกัน ให้ผู้ค้าประกันต้องรับภาระเกินสมควร เป็นโมฆะ และข้อตกลงที่ผู้ค้าประกันทำไว้ล่วงหน้าก่อนเจ้าหนี้ผ่อนเวลาอันมีผลเป็นการให้เจ้าหนี้ผ่อนเวลา ข้อตกลงนั้นใช้บังคับไม่ได้อีกต่อไป แต่เพื่อผ่อนคลายความเคร่งครัดของกฎหมาย และเพื่อสร้างความสมดุลระหว่างการคุ้มครองสิทธิผู้ค้าประกันกัน และ

ลดอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจ จึงอนุโลมให้นิติบุคคล ซึ่งเป็นผู้ค้าประกันสามารถผูกพันเพื่อรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วมหรือในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วมได้

เดิมการที่ให้ผู้ค้าประกันต้องรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วมนั้นทำให้ผู้ค้าประกันไม่สามารถเรียกร้องให้เจ้าหนี้เรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ก่อนตนได้ (ม.686,689) และไม่สามารถเรียกร้องให้บังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่ลูกหนี้ให้ไว้เป็นประกันแก่เจ้าหนี้ก่อนได้ (ม.690) ซึ่งบทบัญญัตินี้เป็นแต่เพียงไม่ให้ผู้ค้าประกันใช้สิทธิเรียกร้อง แต่ในทางปฏิบัติเจ้าหนี้ใช้ความได้เปรียบทางเศรษฐกิจของตนกำหนดไว้ในสัญญาให้ผู้ค้าประกันสละสิทธิเรียกร้อง และยังให้ผู้ค้าประกันยอมรับผิดในหนี้ที่ค้าประกันอย่างลูกหนี้ร่วม ดังนั้นเมื่อลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ เจ้าหนี้จึงบังคับชำระหนี้เอาแก่ผู้ค้าประกันอย่างลูกหนี้ร่วมทันที ซึ่งไม่เป็นธรรมแก่ผู้ค้าประกัน เพราะทำให้ผู้ค้าประกันมีฐานะเป็นลูกหนี้ร่วม เมื่อกฎหมายที่แก้ไขใหม่ กำหนดว่าข้อตกลงใดที่กำหนดให้ผู้ค้าประกันต้องรับผิดอย่างเดียวกับลูกหนี้ร่วมหรือในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วม ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ จึงมีเจ้าหนี้ยินบางกิจการพยายามหาทางเลี่ยงกฎหมายในข้อนี้ โดยกำหนดทำเป็นสัญญายินยอมเป็นลูกหนี้ร่วม เพื่อผูกพันรับผิดอันมีลักษณะเข้าผูกพัน เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ เพื่อหลีกเลี่ยงการทำสัญญาการค้าประกัน โดยอาศัยกฎหมายเกี่ยวกับลูกหนี้ร่วมบังคับใช้ ซึ่งล้วนเป็นเรื่องที่บัญญัติไว้เป็นเฉพาะใน ป.พ.พ. บรรพ 3 ลักษณะ 11 คำประกัน แต่ได้จัดทำข้อตกลงในสัญญาโดยกำหนดให้ต้องรับผิดหรือรับภาระมากกว่าที่กฎหมายดังกล่าวบัญญัติ หากไม่ใช่ผู้ค้าประกันก็ไม่มีเจตจำนงจำเป็นต้องกระทำเช่นนั้น ดังนั้น ข้อตกลงดังกล่าวจึงเป็นโมฆะ

เทียบเคียงฎีกาที่ 8425/2563 จำเลยที่ 1 แต่ผู้เดียวประสงค์จะซื้อรถยนต์โดยขอสินเชื่อจากโจทก์ แต่เพื่อให้แน่ใจว่าโจทก์จะได้รับชำระหนี้ครบถ้วน จึงให้จำเลยที่ 2 ทำสัญญายินยอมเป็นลูกหนี้ร่วมเพื่อผูกพันรับผิดชอบโจทก์ด้วย อันเป็นประโยชน์แก่โจทก์ และจำเลยที่ 1 เท่านั้น จำเลยที่ 2 หาได้รับผลประโยชน์หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับรถยนต์คันที่ซื้อแต่อย่างใดไม่ การทำสัญญาของจำเลยที่ 2 จึงมีลักษณะเข้าผูกพันเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ให้แก่จำเลยที่ 1 จึงเป็นสัญญาค้ำประกันแต่เนื่องจากกฎหมายค้ำประกันใหม่ ห้ามมิให้มีข้อตกลงให้ผู้ค้ำประกันยอมรับผิดชอบร่วมกัน โจทก์จึงอาศัยกฎหมายเกี่ยวกับลูกหนี้ร่วมมาบังคับใช้กับจำเลยที่ 2 แทน โดยให้จำเลยที่ 2 ลงลายมือชื่อในแบบสัญญายินยอมเป็นลูกหนี้ร่วมแทนการทำสัญญาค้ำประกันโดยตรงไปตรงมา ถือว่าโจทก์ผู้ประกอบธุรกิจไม่ใช้สิทธิแห่งตนด้วยความสุจริตโดยคำนึงถึงมาตรฐานทางการค้าที่เหมาะสมภายใต้ระบบธุรกิจที่เป็นธรรม ตาม พ.ร.บ. วิชาชีพการธนาคาร พ.ศ. 2551 มาตรา 12 ทั้งสัญญายินยอมเป็นลูกหนี้ร่วมระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ 2 ที่มีวัตถุประสงค์ของสัญญาขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เมื่อไม่มีส่วนใดที่สมบูรณแยกส่วนออกได้ จึงตกเป็นโมฆะทั้งฉบับ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 150 โจทก์ย่อมไม่มีความชอบธรรมที่จะอ้างสิทธิใด ๆ จากสัญญายินยอมเป็นลูกหนี้ร่วม โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ 2 ให้รับผิดชอบตามสัญญา จำเลยที่ 2 จึงไม่ต้องร่วมรับผิดชอบกับจำเลยที่ 1

ที่โจทก์พิมพ์ข้อความไว้ล่วงหน้ามีสาระสำคัญว่า จำเลยที่ 2 ต้องยอมรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วม นอกจากนี้ยังมีข้อความที่จำเลยที่ 2 ตกลงล่วงหน้ายินยอมให้มีการผ่อนชำระหนี้แก่จำเลยที่ 1 ตกลงยินยอมรับผิดชอบเต็มจำนวน แม้โจทก์ปลดหนี้หรือลดหนี้ให้แก่จำเลยที่ 1 แล้ว และยอมรับผิดแม้จำเลยที่ 1 เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือเข้าทำสัญญาด้วยความสำคัญผิดอย่างใด ๆ ไม่ว่าจำเลยที่ 2 จะรู้ถึงเหตุความสามารถหรือความสำคัญผิดนั้นในขณะเข้าทำสัญญาหรือไม่ ซึ่งล้วนเป็นเรื่องที่บัญญัติไว้เป็นเฉพาะใน ป.พ.พ. บรรพ 3 ลักษณะ 11 ค้ำประกัน **แต่โจทก์จัดทำสัญญาโดยกำหนดให้จำเลยที่ 2 ต้องรับผิดชอบหรือรับภาระมากกว่าที่กฎหมายดังกล่าวบัญญัติ หากจำเลยที่ 2 ไม่ใช่ผู้ค้ำประกันก็ไม่มีผลจำเป็นต้องกระทำเช่นนั้น** ประกอบกับตามประเด็นการประกอบธุรกิจให้สินเชื่อรถยนต์ ผู้ประกอบธุรกิจให้สินเชื่อจะจัดให้ผู้ซื้อทำสัญญาเช่าซื้อ ส่วนบุคคลที่ต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้ของ

ผู้เช่าซื้อ ผู้ประกอบธุรกิจจะจัดให้ทำสัญญาค้ำประกันประกอบกัน **ข้อตกลงที่กำหนดให้จำเลยที่ 2 ต้องรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมจึงขัดต่อกฎหมาย และตกเป็นโมฆะตาม ป.พ.พ. มาตรา 681/1วรรคหนึ่ง** เมื่อพิจารณาถึงสถานะของโจทก์ที่เป็นผู้ประกอบธุรกิจ ให้เช่าซื้อรถยนต์ว่า มีการแก้ไขกฎหมายลักษณะค้ำประกันโดยห้ามมิให้ทำสัญญาที่กำหนดให้ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมก็เพื่อคุ้มครองผู้ค้ำประกัน และลูกหนี้ซึ่งเป็นผู้บริโภคไม่ให้เกิดผู้ประกอบธุรกิจเอาเปรียบ แต่แทนที่จะจัดทำสัญญาค้ำประกันให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย โจทก์กลับหาช่องทางหลีกเลี่ยงกฎหมายโดยอาศัยอำนาจต่อรองที่เหนือกว่า และมีความสันตติจิตเจตนาในข้อกฎหมายมากกว่า จัดให้จำเลยที่ 2 ทำสัญญายินยอมเป็นลูกหนี้ร่วมแทนการทำสัญญาค้ำประกันโดยตรงไปตรงมา ถือว่าโจทก์ผู้ประกอบธุรกิจไม่ใช้สิทธิแห่งตนด้วยความสุจริตโดยคำนึงถึงมาตรฐานทางการค้าที่เหมาะสมภายใต้ระบบธุรกิจที่เป็นธรรม ตาม พ.ร.บ. วิชาชีพการธนาคาร พ.ศ. 2551 มาตรา 12 ทั้งสัญญายินยอมเป็นลูกหนี้ร่วมระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ 2 ที่มีวัตถุประสงค์ของสัญญาขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เมื่อไม่มีส่วนใดที่สมบูรณแยกส่วนออกได้ จึงตกเป็นโมฆะทั้งฉบับ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 150 โจทก์ย่อมไม่มีความชอบธรรมที่จะอ้างสิทธิใด ๆ จากสัญญายินยอมเป็นลูกหนี้ร่วม โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ 2 ให้รับผิดชอบตามสัญญา จำเลยที่ 2 จึงไม่ต้องร่วมรับผิดชอบกับจำเลยที่ 1

ยินยอมเป็นลูกหนี้ร่วมแทนการทำสัญญาค้ำประกันโดยตรงไปตรงมา ถือว่าโจทก์ผู้ประกอบธุรกิจไม่ใช้สิทธิแห่งตนด้วยความสุจริตโดยคำนึงถึงมาตรฐานทางการค้าที่เหมาะสมภายใต้ระบบธุรกิจที่เป็นธรรม ตาม พ.ร.บ. วิชาชีพการธนาคาร พ.ศ. 2551 มาตรา 12 ทั้งสัญญายินยอมเป็นลูกหนี้ร่วมระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ 2 ที่มีวัตถุประสงค์ของสัญญาขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เมื่อไม่มีส่วนใดที่สมบูรณแยกส่วนออกได้ จึงตกเป็นโมฆะทั้งฉบับ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 150 โจทก์ย่อมไม่มีความชอบธรรมที่จะอ้างสิทธิใด ๆ จากสัญญายินยอมเป็นลูกหนี้ร่วม โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ 2 ให้รับผิดชอบตามสัญญา จำเลยที่ 2 จึงไม่ต้องร่วมรับผิดชอบกับจำเลยที่ 1

บทสรุปส่งท้าย การที่กฎหมายเกี่ยวกับการค้ำประกันได้ปรับเปลี่ยนไปเช่นนี้ ก่อให้เกิดข้อโต้แย้งกับผู้ค้ำประกัน เพราะช่วยคุ้มครอง และทำให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ค้ำประกันมากยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้ค้ำประกันไม่ต้องเป็นผู้ใช้เงินที่มีการกู้ออกไปแต่อาจมีผลกระทบต่อสถาบันการเงินผู้ให้สินเชื่อได้ เพราะจะไม่สามารถติดตามหนี้จากผู้ค้ำประกันได้สะดวกเช่นในอดีต การเปลี่ยนแปลงกฎหมายครั้งนี้ส่งผลให้กับสถาบันการเงินปรับตัวเพื่อให้เกิดความรัดกุมมากขึ้นตามลำดับ แต่การปรับตัวนั้นไม่ควรที่จะใช้ความได้เปรียบในความชัดเจนในข้อกฎหมายที่มีมากกว่า อย่างเช่นตัวอย่างที่กล่าวข้างต้นทำสัญญายินยอมเป็นลูกหนี้ร่วมแทนการทำสัญญาค้ำประกันโดยตรงไปตรงมา การทำเช่นนี้ถือว่าผู้ประกอบธุรกิจไม่ใช้สิทธิแห่งตนด้วยความสุจริตโดยคำนึงถึงมาตรฐานทางการค้าที่เหมาะสมภายใต้ระบบธุรกิจที่เป็นธรรม ข้อตกลงเช่นนี้จึงตกเป็นโมฆะ